

Miasto zasilane emocjami - alternatywne wspólnoty Agaty Ingarden

Wystawa w ms2 to pierwsza w Polsce muzealna prezentacja prac Agaty Ingarden. „EmoPolis” jest kontynuacją większego projektu artystki pt. „Dream House”, w którym nieustannie rozwija ona temat infrastruktury opartej na emocjach - przestrzeni przetwarzającej energię pochodzącą z ludzkich stanów psychofizycznych. Ingarden kreuje ekosystemy, wizje postapokaliptycznego miasta i społeczności, w której zawieszono zostały tradycyjne reguły społeczne, a ich miejsce zajmują nowe, osobliwe formy współistnienia.

„Rescue Dummies” to instalacja, która poprzez wykorzystanie okien biurowców przywołuje pejzaż współczesnych metropolii. Szklane ściany tworzące strukturę miasta to szyby pochodzące ze zniszczonych kijowskich drapaczy chmur. Pęknięcia i rysy na ich powierzchni kierują widzą w stronę kolejnych warstw interpretacyjnych pracy artystki. W tej przestrzeni funkcjonują trzy grupy mieszkańców: Motyloludzie, Goblinomotyle oraz nazwani jak samo miasto - EmoPolis - które pełniąc odrębne funkcje, tworzą strukturę miasta pełną wzajemnych zależności. Wystawa wykorzystuje różnorodne media do przedstawienia zachodzących między nimi złożonych interakcji.

Bohaterów poznajemy poprzez filmy wmontowane w elementy architektoniczne wypełniające przestrzeń wystawy. Ekrany pozwalają na wgląd w życie mieszkańców Domu Snów, zacierając granice między rzeczywistością a wirtualnością. Nagrania przedstawiają grupy ludzi funkcjonujących w przestrzeniach biurowca, korporacyjnych windach i korytarzach. Odbiorca szybko orientuje się, że komunikacja między nimi odbywa się poprzez ruch - postaci tańczą, kołyszą się i czołgają do różnych ścieżek dźwiękowych autorstwa Władimira Schalla.

Poszczególne gatunki muzyczne wywołują odmienne reakcje fizyczne i emocjonalne grupy. Być może mieszkańcy miasta EmoPolis to metafora współczesnych społeczeństw, które angażują emocje i ciało w dążenie do samookreślenia? Czy ten taniec stanowi metaforę społeczności, która buduje grupową świadomość? Czy zróżnicowanie ścieżek dźwiękowych odzwierciedla różnorodność stanów umysłów ludzi, wciąż poddawanych wpływom zewnętrznym? Ingarden, inspirowana science fiction, kreuje nie tyle konkretne narracje, co środowiska, w których widzowie mogą doświadczać, odnajdywać własne emocje i przemyślenia. Być może więc celem Ingarden jest raczej wzbudzenie refleksji niż dostarczenie odpowiedzi.

W koncepcji artystki Motyloludzie to istoty, których emocje zasilają infrastrukturę Domu Snów. Komunikują się poprzez ruch, prowadząc interakcje w sposób jak najbardziej pierwotny. Ich cechą charakterystyczną jest oryginalne obuwie - kolarskie buty przekształcone przez artystkę w dziwaczne formy połączone miedzianymi drutami z korzeniami drzew i wzbogacone o szpilki. Szpilki, które są zazwyczaj kodyfikowane płciowo, w połączeniu ze sportowymi butami mogą być symbolami przekraczania granic płci i funkcji. Motyloludzie, poprzez swoje odrealnione, hybrydowe stroje, mogą ucieleśniać idee transgresji, w której płęć nie jest przypisana na stałe. W kontekście EmoPolis, gdzie wszystko jest zbudowane na emocjach, płęć mogłaby być traktowana bardziej jako płynny konstrukt niż jako ścisła kategoria. Postaci Motyloludzi mogą łączyć różne elementy tożsamości, stając się czymś nowym, co wykracza poza binarną płciowość.

Druga grupa to Goblinomotyle, które odgrywają rolę architektów tego świata, dbając o procesy fizyczne, natomiast EmoPolis są grupą nadzorującą, utrzymującą równowagę w emocjonalnym ekosystemie. Ich rola „luster” odbijających emocje innych mieszkańców jest zagadkowa - może to

aluzja do współczesnych mechanizmów nadzoru i samokontroli, w których każda jednostka nieustannie odbija i absorbuje emocje otoczenia?

W filmach Ingarden eksperymentuje z percepcją widza, posługując się nagraniami zarejestrowanymi z różnych perspektyw. Pojawiają się dynamiczne kadry z osobistych kamer mieszkańców, ujęcia z ukrytej kamery oraz zdeformowane obrazy z kamer 360 stopni. Takie zróżnicowanie przywodzi na myśl estetykę gier wideo, w których nieustannie można przełączać się między kilkoma punktami widzenia. Taki zabieg sprawia, że widz zyskuje złudzenie uczestnictwa, rozpoczyna się proces „pochłaniania” odbiorcy przez rzeczywistość wirtualną. Niewątpliwie wspomniana immersyjność jest jednym z fundamentalnych elementów twórczości młodej artystki.

Drugim dziełem na wystawie jest „Piknik o zachodzie słońca”. Dominują tu struktury przypominające fragmenty przemysłowych konstrukcji – długie ramiona wzmocnione łączeniami, które unoszą się w przestrzeni nad obiektami na ziemi: fragmentami paneli słonecznych. Do industrialnych elementów przymocowane są materiały organiczne – grzybowa tkanka przypomina skórę, a końce ramion stanowią okrągłe elementy pokryte czarną mazią z karbonizowanego cukru. Całość przywodzi na myśl mechaniczne „organizmy”.

Wrażenie to uwypukla fakt, że instalacja żyje i zmienia się, reagując na obecność widzów – skoki temperatury i różnicę w stopniu wilgotności powietrza w pomieszczeniu. Pod wpływem ciepła czarna, lepka substancja zaczyna się topić i powoli skapywać na znajdujące się pod nią panele fotowoltaiczne. Jako odbiorcy jesteśmy świadkami procesów transformacji, ewolucji bądź destrukcji materii, wywołanych naszą obecnością. Czy ten ekosystem stworzony przez metal, zwęglony cukier i tkaninę grzybową jest miejscem, gdzie można odkrywać nowe koncepcje relacji między człowiekiem, technologią a światem naturalnym, czy może przypomina, że każda ingerencja ma swoje konsekwencje?

„Rescue Dummies” i „Piknik o zachodzie słońca” wspólnie budują wizję miasta przyszłości, które balansuje na granicy natury i technologii, porządku i chaosu. Trudno rozpoznać, czy Ingarden przedstawia tu ruinę miasta, czy raczej jego ewolucję w nowym, symbiotycznym kierunku. Wystawa nie daje jednoznacznych odpowiedzi. Może więc jej intencją jest pobudzenie do refleksji nad przyszłością, której kształt dopiero się wyłania? „EmoPolis” prowokuje do zastanowienia się, jak wyobrażamy sobie przyszłe społeczeństwa i jakie miejsce zajmą w nich nasze emocje oraz interakcje z otaczającą nas technologią.

Maria Mazewska

Agata Ingarden "EmoPolis" - wystawa w Muzeum Sztuki w Łodzi ms2, czynna do 9 lutego 2025, kurator - Daniel Muzyczuk. Pod patronatem "Kalejdoskopu".